

Domáci glasovi

Stev. 76.

Lienz, petek 19. aprila 1946.

Leto 2.

VELIKI PETEK

Exsurge, Domine, exsurge....

Res, da smo nesli te tja v božji grob,
a bridko bilo nam je za pokop.

Exsurge, Domine, exsurge....

V tančico si zaviti, obdan od luči,
ves dan sprejemaš prošnje in skrbi,
težko nam je na večer, ko se zmračí
in mežnar v žagrađu zacvenka s ključi.

Ko mesec vstane pozno nad vasjo,
je cerkev tiha, večna luč trepeče
in se zgovarja z božjo Materjo.
Pogreznjeni smo v bridke sanje petka
in komaj čakamo sobotnega začetka,
da užgemo stenj velikonočne sveče.

Mauser Karel.

Smisel velikega petka

Veliki petek pred dvatisoč leti!

Bil je dan razočaranja, dan brez usmiljenja, brez pravice in doslednosti, dan, ko je črno postalo belo, ko se je sonce obrnilo v nasprotno smer, ko je kamen z zemlje padel v zrak. Tak je bil tisti dan onim, ki so ga doživljali. In po pravici ga drugače niso mogli oceniti, ko so gledali oni tragični in hkrati zmagoslavni sprevod, tragičen za Kristusa in njegove, zmagoslaven za Judeža in pristaše. Gledali so Stvarnika, kako podlega njim, ki jih je bil ustvaril. Gledali so pravičnega, ki ga je krivica obsodila. Videli so dobrotnika, kako ga izkazane dobrote pribijajo na križ.

Saj so se v divji jezi bliskale prav one oči, ki jim je vrnil vid. Ali se ni grozeče stiskala baš ona pest, ki je bila nekdanj mrtvoudna? Pljuvali so vanj oni, ki jih je bil potegnil iz največjega blata telesnih in duševnih gob. Pa saj zadostuje, da pomisliš na ono grozotno nasprotje, ki ga predstavlja Judežu ponujani grižljaj pri zadnji večerji in njegov poljub na vrtu Getsemani.

Pa to ni bilo nič v primeri z neznosnim ozračjem tega dne. Najstrašnejša je bila grobna tišina, s katero je svet spremljal to žalostno. Saj je sonce sijalo kot sicer, narava je bila praznično odeta kot ostale dni. Saj je vendar vse normalno, naravno! Kakor, da bi bilo do tega moralo priti! Ali je to kaj budnega? Končno je narava svoj molk le pretrgala, človeštvo pa je še dalje molčalo in molče odobravalo. Tak je bil tisti dan, taka je bila Kristusova pot.

Sam jo je napovedal, ko je rekel: "Če seme ne pade v zemljo in ne segnije, ne vzkali. To velja za vsako seme v naravnem in nadnaravnem smislu. Nihče, kdor hoče biti seme, najsi bodi narod ali posameznik, ne bo do klitja in rasti prišel po drugi poti, kakor po oni, po kateri je šel Kristus. Veliki petek čaka vsakega.

Zamislil si se v pretekle dni, v svoje in svojega naroda trpljenje, gledaš njega in sebe na krvavi poti. Da, prav tako je, prav tako krivična, izdajalska, razočarujoča in strahotno osamela spricho ogromne množice gledalcev, ki bi morali vpiti in protestirati, pa brezbrizno molče in odobravajo. Skrušen si in neizmerno te boli, morda celo že zdvašaš.

Ne delaš prav! Kristus je prvi šel po tvoji poti in zaradi tebe. Osrčiti te je hotel in pokazati, da to ni slepa gaz. Naprej torej za Kristusom, naprej do konca, do popolnega segnitja, kjer je začetek novega življenja zate in tvoj narod!

To je skrivnost in smisel velikega petka.

NA DELO GREMO

Slovenci smo delovni ljudje. Naš človek ne pozna lenarenja in zato silno trpi, če nima zaposlitve.

Že ko smo bili v Vetrinju, je večina naših ljudi prosila in iskala zaposlitve v bližnji in daljni okolici taborišča. Kljub temu, da je dela bilo dovolj, avstrijske oblasti našim ljudem niso hotele dovoliti zaposlitve izven taborišča, iz očitnega razloga, ker so se bale povečanja slovenskega življa na Koroškem. Slovenskim beguncem je bilo zelo hudo, ker so le dela vajeni, morali v brezdelju zapravljati čas. Nekaj jih je kljub prepovedi šlo na kmete delat za saro hrano, ta in oni je hodil pomagat na njive čisto brezplačno, ker mu pač kri in prirojena delavnost nista dala, da bi postaval, ko je delo klicalo.

Zelo krivični zato so bili - vsaj za nas Slovence - napadi nekaterih nemških listov na begunce, češ, da nočejo delati, marveč da samo lenarijo. Tisti, ki so nas od dela odganjali, so nam potem očitali lenobo in delomrznost.

Zdaj, ko uvidijo, da sami vseh poljskih in obnovitvenih del ne zmorejo, so končno ne samo dovolili, marveč naravnost zahtevalo, da morajo tudi begunci na delo.

Naravni zakoni so namreč povsod enaki in ne poznajo meja in se ne ozirajo ne na take ne na druge prilike. Narava se prav nič ne meni za politične in poveljne razmere, za pomanjkanje delovnih moči in podobne nevšečnosti. Človek sam naj ima skrb za svoj vsakdanji kruh in mora vse storiti, da si ga pridobi, da ga iz zemlje izsili.

Avstrijska polja kličejo.... Toda premalo je delovnih rok in kljub vsej pridnosti kmetje nujnega poljskega dela sami ne morejo opraviti. Vojska jim je pobrala najboljše delovne moči, ki se nikdar več ne bodo vrnila. Na tisoče Avstrijcev, ki bi jih sedaj domovina nujno potrebovala je še razkropljenih po vsem svetu in se ne morejo vrniti domov. A zemlja kliče in če polja ne bodo pravočasno obdelana, bo v prihodnjih mesecih v deželi pomanjkanje in stradež.

Mi smo zato veseli, da nam je dana možnost zaposlitve in da

smeno Avstrijcem pomagati pri poljskih in obnovitvenih delih. Saj smo tukaj našli zatočišče in jemo pri isti mizi, kakor domačini. Domače prebivalstvo deli z nami svoj kruh in živež. Pri nas je bila taka navada, da smo sičler radi videli gosta pri jedi, a še bolj veseli smo ga bili pri delu. Prav s tega stališča moramo danes motriti naše bivanje v Avstriji in naš odnos do tukajšnjega prebivalstva. Mi smo tukaj gostje, zato smo moralno dolžni, da po svojih močeh tudi pomagamo pri delu in pri obnovi dežele.

Na vsak korak se lahko prepričamo, kako silno je pomanjkanje kmečkih delavcev. Naša krščanska in človeška dolžnost je, da gremo vsi, ki smo kmečkega dela vajeni, ven na kmete in pomagamo pri poljskih delih. Poleganje in pohajkovanje v taborišču pomeni v teh razmerah velik greh proti našim gostiteljem pa tudi proti naši narodni časti. Če bi mi v teh razmerah tukaj le polegali in pohajkovali, bi nam upravičeno očitali, da smo narod brezobzirnežev in lenuhov! Nikar si ne dajmo tega sramotnega pečata, ko moramo že itak po krivici prenašati preveč sramotenja!

Zato poprimimo vsi za delo in radi se odzovimo vabilom domačinov in domačih oblasti! Pomagajmo deželi, kjerkoli moremo. Kdor je vaje kmečkega dela, naj ne rine na druga dela! Kdor ni kmet, pa ima veselje s poljskim delom, naj gre na polje delat! To bo v našo skupno korist, ki jo moramo imeti vedno pred očmi. Čim več naših ljudi bo v teh mesecih poprijelo za delo, toliko večje je zagotovilo, da bo v jeseni in čez zimo tudi za nas dovolj kruha, ako Bog prilik in svojih načrtov z nami ne obrne.

Kdor pa ni za kmečko delo, naj pomaga pri obnovi dežele. Res je, da bi bilo bolj lepo delati doma. Toda, če smo veseli, da uživamo gostoljubje, imejmo tudi toliko vesti in časti, da smo pripravljene našim gostiteljem pomagati popravljati njihov razdejani dom. Hvalenost to zahteva. Mi bi doma od ljudi naše vrste isto pričakovali.

Če bi se pa komu porodila misel: Doma bi delal, za tujce ne bom! - naj čisto odkrito pomisli, ali bi v teh razmerah, če bi bil doma, res mogel delati. In če bi delal, ali bi res delal za sebe?

UNRRA in oblasti, ki bodo imele opravka z našimi delavci, so dale zagotovilo, da ne bodo delale nobenih razlik med nami in domačini delavci, da smo deležni istih ugodnosti in zaščite, kakor jo uživajo domačini. Med poštenimi ljudmi beseda velja! Pa tudi dejanja nam potrjujejo, da oblasti besedo drže. Vsi tisti, ki so že zunaj bodisi na kmetih ali pa pri javnih delih, se pohvalijo in so zelo zadovoljni. Če pa bi koga kje zapostavljali ali zlorabljali, ima pravičilo in možnost, da pri oblasteh in pri UNRRI poišče zaščito in pravico.

Ko smo pri delu, pa se ogibajmo nekaterih napak: ne ocenjujmo zaslužka po naših domačih razmerah, ampak se zavedajmo, da tukaj denarja ni veliko in da ima zato denar še vedno veliko veljavo. Ne vtikajmo se v stvari in zadeve, ki nas nič ne brigajo. Mi smo tukaj gostje in nimamo nobene pravice, vtikati se v domače razmere. Prišli smo delat ne pa politizirati in kritizirati. Spoštujmo šege in navade prebivalstva in vzdržimo se kritike, če se nam zdi kaka reč zastarela in podobno. V delu pokažimo svoj lasten napredek!

Zavedajmo se, da nas domačini in oblasti opazujejo s kritičnim očesom! Po nas in po našem obnašanju in delih bodo sodili ves slovenski narod. Tega se zavedajmo! Zato bodimo pri delu pridni, v govorjenju zmerni, v obnašanju dostojni in vestno in redno izpolnjujmo svoje verske dolžnosti. Božje pomoči smo potrebni vsak trenutek, zato tudi zunaj taborišča prav tako pridno gojimo versko življenje, kakor ga gojimo v taborišču! Po nas naj svet spozna, da smo Slovenci pošteni, vljudni, verni, kulturni, dobri in pridni delavci. S tako napotnico v življenje bomo povsod našli odprta vrata in odprta srca!

GENERALNI RAVNATELJ UNRRE LA GUARDIA je poslal sv. očetu brzojavko, v kateri mu izraža zahvalo za govor o težkem položaju prehrane, ki ga je imel 4. aprila. V odgovor je sv. oče izrazil La Guardi-ji svoje želje k večjim uspehom pri njegovem plemenitem delu v pomoč trpečemu človeštvu.

KDO JE BEGUNEC? Poseben odbor Organizacije Združenih narodov, ki se bavi z vprašanjem beguncev in preseljencev, je 12. t. m. sklenil ustanoviti poseben pododbor, ki naj točno opredeli, kdo vse spada pod pojem "begunci". Ta podbor sestavljajo zastopniki Vel. Britanije, Združenih držav, Francije, Rusije, Poljske, Jugoslavije in Belgije. Prišlo je namreč v begunskem odboru do globokih nasprotstev med vzhodnimi in zapadnimi demokracijami v tem vprašanju. Vse kaže, da bo določevanje tega pojma pokazalo še mnogo večje razlike med obema strankama in utegne razpravljanje o tem vprašanju biti zelo živahno in vroče. - Zapadno stališče, ki ga zastopajo Vel. Britanija, Francija, Belgija in Nizozemska - Združene države še niso svojega stališča objavile - poudarja spomenica brit. delegacije, ki pravi, da spada pod pojem "begunec" vsaka oseba, ki je zapustila svojo domačo deželo zaradi preganjanja ali ker pri domačem režimu ni priljubljena. Rusko stališče pa hoče pod besedo "begunci" razumeti le žrtve fašističnega režima in se glasi takole: "Begunci so osebe, ki so morale zapustiti domačo deželo, da so ubežale preganjanju od strani fašističnega režima zaradi svojega demokratičnega prepričanja, narodnosti, rase ali vere." - Rusko stališče trdi, da so osebe, ki so zaradi enega ali drugega razloga padle v nemilost pri domačem režimu popolnoma svobodne, da se izselijo v drugo deželo na svojo lastno odgovornost, toda nobena mednarodna ustanova ni dolžna takim pomagati. Poljska je predlagala, da se ljudje, ki so zapustili svojo domovino po končani vojni ne smejo smatrati kot preseljene osebe, marveč, da je treba vse te skupine čimprej posla-

ti nazaj. - V britanskih in ameriških krogih poudarjajo, da tega problema ni reševati toliko v luči abstraktnih opredelitev, marveč zgolj z ozirom na praktične posledice. Britansko zastopstvo stoji na stališču, da bi ne bilo potem siliti beguncev k povratku ali jih prepustiti samir sebi brez pomoči od strani kake mednarodne ustanove. To velja še posebej za tisoče Poljakov, ki so se borili v vrstah zaveznikov. Večina zastopnikov upa, da bo med razpravo mogoče prepričati vse člane odbora, da je za vse strani prav, pomagati razseliti sprte sonarodnjake v razne dežele po svetu, da bi tako preprečili naraščajočo koncentracijo političnega odpora v Evropi. - Herbert Emerson, ravnatelj mednarodnega odbora, je poudarjal, da bo emigracija iz nekaterih dežel verjetno trajala še nekaj let. Podčrtal je, da zato ne bi smelo biti razlike v postopanju z medvojnimi in povojnimi begunci." ("British Morning News" od 14. 4. 1946.)

UREDNIKA ANGLEŠKEGA LISTA SO ZAPRLI. Reuter je 15. t. m. poročal, da je preteklo soboto sovjetska vojaška policija v Berlinu prijela in zaprla urednika londonskega tednika "New Statesman and Nation" g. Kingsley Martina, ker ga je smatrala za sumljivo osebo. Pozneje so ga izpustili. ("British Morning News" od 16. IV. 1946.)

VISOK OBISK. Preteklo sredo je obiskal slovensko begunsko gimnazijo v Lienzu Mr. Baty, pr. svetni referent pri zavezniški komisiji na Dunaju, ki nam je lani kot zastopnik britanske vojaške vlade v Celovcu pomagal polagati temelje tej gimnaziji. Zelo je bil vesel napredka, ki ga je videl.

SMRTNA NESREČA. V sredo se je v Beljaku smrtno ponesrečila Strah Francka, iz Stožic pri Ljubljani, stara 30 let. Naše iskreno sožalje! "Lienške novice" so včeraj pomotoma poročale, da je ponesrečenko nekakinja umrla i istim danom.